Seat No. : ______________

DA-115

December-2018

B.Ed., Sem.-I

A-01 : Childhood & Growing Up

Time : 2:30 Hours] **[Max. Marks : 70**

સૂચનાઓ : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજીયાત છે.
(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.
(3) જમણીબાજુના અંક પ્રશ્નોના ગુણ દર્શાવે છે.

1. (A) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : **14**
   (1) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન વર્ગખંડની સમસ્યાઓ ઉકેલવામાં કેવી રીતે મદદરૂપ બને છે ? સમજાવો.
   (2) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની અભ્યાસ પદ્ધતિઓ જણાવો અને તે પૈકી પ્રયોગ પદ્ધતિના સોપાનો ઉદાહરણો સાથે વર્ણવો.

   અથવા

   (1) વ્યક્તિ અભ્યાસ એટલે શું ? તેનું મહત્ત્વ તથા મર્યાદાઓ સ્પષ્ટ કરો.
   (2) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનો શિક્ષણમાં ઉપયોગ વિશે નોંધ લખો.

   (B) નીચેના છ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ **ચાર** પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : **4**
   (1) અવલોકન પદ્ધતિના કોઈ બે સિદ્ધાંતો જણાવો.
   (2) "મનોવિજ્ઞાન એ માનવ વર્તન અને અનુભવનું વિજ્ઞાન છે." આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે ?
   (3) સૌપ્રથમ મનોવિજ્ઞાનની પ્રયોગશાળા કોણે સ્થાપી ?
   (4) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની કઈ અભ્યાસ પદ્ધતિ સૌથી વધુ ચોક્કસ અને આધારભૂત છે ?
   (5) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની એક વ્યાખ્યા આપો.
   (6) અચેતન મન પર અભ્યાસ કરનાર મનોવૈજ્ઞાનિક કોણ હતાં ?

2. (A) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : **14**
   (1) વૃદ્ધિ અને વિકાસ એટલે શું ? તે બંને વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
   (2) ભારતીય તરુણ-તરુણીઓની સમસ્યા વિશે સમજ આપો.

   અથવા

   (1) વ્યક્તિગત ભિન્નતાઓના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જણાવો.
   (2) તરુણાવસ્થા દરમિયાન માનસિક વિકાસ વિશે નોંધ લખો.

(B) નીચેના **પાંચ** હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ **ત્રણ** પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : **3**

(1) પરિપક્વતા એટલે શું ?

(2) વિકાસક્રમનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

(3) કિશોર અવસ્થાનો સમયગાળો જણાવો.

(4) તરુણાવસ્થાના કોઈ બે વિકાસકાર્યો લખો.

(5) માનવ વિકાસની મુખ્ય અવસ્થાઓના નામ જણાવો.

3. (A) નીચેના કોઈ **એક** પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : **14**

(1) બુદ્ધિની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો તથા બુદ્ધિનું ત્રિપરિમાણીય મૉડેલ વર્ણવો.

(2) વ્યક્તિત્વ માપનની વિવિધ પદ્ધતિઓ ટૂંકમાં જણાવો.

અથવા

(1) સાંવેગિક બુદ્ધિની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી ઉચ્ચ તેમજ નિમ્ન સાંવેગિક બુદ્ધિ ધરાવતા વ્યક્તિની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

(2) અભિપ્રેરણાને અસર કરતાં પરિબળોની ચર્ચા કરો.

(B) નીચેના **છ** હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ **ચાર** પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : **4**

(1) સહજવૃત્તિજન્ય પ્રેરણા એટલે શું ? ઉદાહરણ આપો.

(2) બહુવિધ બુદ્ધિના સિદ્ધાંતના પ્રણેતા જણાવો.

(3) અપવાદરૂપ બાળકોના પ્રકારો જણાવો.

(4) શૈક્ષણિક રીતે પછાત બાળકોના ચાર લક્ષણોની યાદી બનાવો.

(5) "હષ્ટપુષ્ટ શરીરવાળા" વ્યક્તિત્વનો પ્રકાર કોણે આપ્યો છે ?

(6) ઉર્ધ્વીકરણ બચાવ પ્રયુક્તિના બે ઉદાહરણ આપો.

4. (A) નીચેના કોઈ **એક** પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : **14**

(1) સર્જનાત્મકતાની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો અને સર્જનાત્મકના વિકાસ માટેની વિવિધ પ્રયુક્તિઓ વર્ણવો.

(2) સુખાકારીનો અર્થ જણાવો અને તેના આયામો સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

(1) માનસિક સ્વાસ્થ્ય પર અસર કરતાં પરિબળોની ચર્ચા કરો.

(2) સંઘર્ષ એટલે શું ? સંઘર્ષનાં પ્રકારો ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

(B) નીચેના **પાંચ** હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ **ત્રણ** પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : **3**

(1) અનુકૂલન એટલે શું ?

(2) "તન્વી વારંવાર પોતાના નખ કરડે છે" આ શાનું લક્ષણ છે ?

(3) સર્જનાત્મકતા અને બુદ્ધિ વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવતા બે મુદ્દા જણાવો.

(4) આત્મસાક્ષાત્કાર એટલે શું ?

(5) પરાનુકૂલનના ચાર કારણો જણાવો.

Seat No. : _______________

DA-115

December-2018

B.Ed., Sem.-I

A-01 : Childhood & Growing Up

Time : 2:30 Hours] **[Max. Marks : 70**

Instructions : (1) **All** questions are compulsory.
(2) Options are internal.
(3) Figures to the right indicate full marks of the questions.

1\. (A) Give answer of any **one** group of questions : **14**
(1) Explain how Educational psychology helps to solve the classroom problems.
(2) Mention the Methods of Educational psychology and describe steps of experimental method with example.
OR
(1) What is Case study ? Clarify its importance and limitations.
(2) Write note about the use of educational psychology in Education.

(B) Give answer of any **four** : **4**
(1) Write any two principles of Observation method.
(2) "Psychology is the science of behaviour and experience" -Who gave this definition?
(3) Who established the first laboratory of psychology?
(4) Which method of Educational psychology is more accurate and Reliable?
(5) Give any one definition of Educational psychology.
(6) Which psychologist studied about the unconscious mind?

2\. (A) Give answer of any **one** group of questions : **14**
(1) What is growth and development ? Distinguish between growth and development.
(2) Explain the problems of adolescence in Indian context.
OR
(1) State the educational implications of Individual differences.
(2) Write a note about cognitive development during puberty.

(B) Give answer of any **three** : **3**
(1) What is Maturity?
(2) Explain the principle of Developmental sequence.
(3) State the duration of childhood period.
(4) Write any two developmental tasks of adolescence period.
(5) Name the main stages of human development.

3. (A) Give answer of any **one** group of questions : **14**

(1) Clarify the concept of intelligence and describe the three dimensional model of intelligence.

(2) Write about the different techniques used for the assessment of personality in short.

OR

(1) Clarify the concept of emotional intelligence. Give characteristics of person with high emotional intelligence and person with low emotional intelligence.

(2) Discuss the factors affecting Motivation.

(B) Give answer of any **four** : **4**

(1) What is the meaning of intrinsic motivation? Give an example.

(2) Name the inventor of multiple intelligence theory.

(3) Mention the types of exceptional children.

(4) List four characteristics of educationally backward children.

(5) Who has given the type of personality "Athletic type"?

(6) Give two examples of the sublimation defence mechanism.

4. (A) Give answer of any **one** group of questions : **14**

(1) Clarify the concept of Creativity. Describe the different technique and methods of fostering creativity.

(2) Mention the meaning of Well-being. Clarify the dimensions of well-being.

OR

(1) Discuss the factors affecting mental health.

(2) What is the conflict? Explain the types of conflict with examples.

(B) Give answer of any **three** : **3**

(1) What is adjustment?

(2) “Tanvi often bites her nails” What this feature indicates ?

(3) Write two points of the difference between creativity and intelligence.

(4) What is self-realization ?

(5) State four reasons of Maladjustment.

___